

Sygn. akt III SK 33/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

SSN Jerzy Kwaśniewski

w sprawie z powództwa P. Dystrybucja Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.
przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki
z udziałem zainteresowanej E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w P.

o zawarcie umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 11 kwietnia 2012 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 4 lutego 2011 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 2 i 3 i przekazuje sprawę
do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu,
pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (Prezes Urzędu) decyzją z dnia 16 kwietnia 2009 r., nr [...], po rozpatrzeniu wniosku „E.” Sp. z o.o. z siedzibą w P. (zainteresowany) w sprawie rozstrzygnięcia sporu dotyczącego odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej przez P. Dystrybucja Sp. z o.o. z siedzibą w B. (powód) farmy wiatrowej zainteresowanego „D. ” o mocy 30 MW położonej w gminie B., powiat G., orzekł zawarcie umowy o przyłączenie farmy wiatrowej „D. ” w oparciu o projekt umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej oraz warunki przyłączenia z dnia 4 lipca 2008 r. sporządzone przez powoda i określił treść umowy.

Powód wniósł odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu, zaskarżając ją w całości. Zaskarżonej decyzji zarzucił naruszenie: 1) art. 7 i art. 77 § 1 k.p.a., 2) art. 13 § 2 w zw. z art. 13 § 1 k.p.a.; 3) art. 107 § 1 i 3 k.p.a.; 4) art. 8 ust. 1 Prawa energetycznego; 5) art. 7 ust 1 Prawa energetycznego; 6) art. 7 ust. 8 pkt 3) Prawa energetycznego oraz 7) art. 23 ust. 1 Prawa energetycznego i wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości, ewentualnie o jej zmianę w części.

Sąd Okręgowy - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 23 marca 2010 r., oddalił odwołanie powoda i zasądził od niego na rzecz Prezesa Urzędu oraz zainteresowanego koszty zastępstwa procesowego. Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zapadło po ustaleniu następującego stanu faktycznego.

W dniu 4 lipca 2008 r., w odpowiedzi na wniosek złożony przez zainteresowanego, powód wydał warunki przyłączenia do sieci elektroenergetycznej Nr [...] farmy wiatrowej „D. ” o mocy 30 MW, położonej w gminie B., powiat G., województwo x. Wraz z warunkami przyłączenia doręczono zainteresowanemu projekt umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej wyżej wymienionej farmy wiatrowej. W dniu 15 września 2009 r. zainteresowany wystąpił do powoda o zmianę warunków przyłączenia oraz projektu umowy o przyłączenie wskazując zakres spornych postanowień, które powinny ulec wykreśleniu lub zmianie. Zainteresowany zarzucił, iż w wydanych warunkach przyłączenia powód określił część wymagań „nadmiarowo”, niezgodnie z ekspertyzą badania i analizy wpływu na system elektroenergetyczny przyłączenia do linii 110 KV farmy elektrowni wiatrowych „D. ”, a także niezgodnie z

obowiązującymi przepisami prawa. Sporna pomiędzy zainteresowanym oraz powodem pozostawała kwestia zakresu inwestycji, jakie mają być realizowane przez zainteresowanego oraz kwestia, czy zainteresowany powinien - poprzez uiszczenie opłaty za przyłączenie - partycypować w kosztach rozbudowy sieci powoda. Powód nie uwzględnił wniosków zainteresowanego w przedmiocie dokonania zmian warunków przyłączenia oraz treści umowy o przyłączenie. Zainteresowany w dniu 1 grudnia 2008 r. złożył do Prezesa Urzędu wniosek w sprawie rozstrzygnięcia sporu dotyczącego odmowy zawarcia umowy o przyłączenie wspomnianej farmy wiatrowej przez powoda.

Zdaniem Sądu Okręgowego, podstawowe znaczenie dla rozpoznania przedmiotowej sprawy miało rozstrzygnięcie kwestii, czy po stronie powoda istniał obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci farmy wiatrowej zainteresowanego. W tym zakresie zasadnicze znaczenie Sąd pierwszej instancji przypisał faktowi wydania zainteresowanemu przez powoda warunków przyłączenia do sieci elektroenergetycznej farmy wiatrowej „D. ”. Wydanie takich warunków oznaczało w ocenie Sądu Okręgowego, że powód w wyniku przeprowadzonej analizy wniosku zainteresowanego uznał, że istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia farmy wiatrowej zainteresowanego do sieci powoda. Gdyby bowiem warunki takie nie były spełnione, powód nie wydałby zainteresowanemu warunków przyłączenia do sieci, lecz od razu odmówił zawarcia umowy. Skoro zaś powód wydał warunki przyłączenia i przesłał je wraz z projektem umowy do zainteresowanego, to zachowania te pozwalają wnioskować, że istniały ekonomiczne i techniczne warunki przyłączenia zainteresowanego do sieci powoda. W ocenie Sądu Okręgowego przepisy ustawy Prawo energetyczne jak i wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych nie przewidują bowiem instytucji „warunkowego” wydania warunków przyłączenia. Powód nie mógł zatem skutecznie twierdzić, iż w przedmiotowej sprawie istnieją warunki ekonomiczne do przyłączenia do sieci inwestycji zainteresowanego tylko pod warunkiem partycypacji zainteresowanego w kosztach modernizacji i rozbudowy sieci 110 KV.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił argumentacji powoda, zgodnie z którą nie ma on możliwości technicznych przyłączenia farmy wiatrowej zainteresowanego bez modernizacji i rozbudowy sieci, której zakres został określony w warunkach

przyłączenia. W planie rozwoju powoda na lata 2008-2011 farma wiatrowa „D.” została ujawniona wśród podmiotów, jakie powód planuje przyłączyć do sieci. Ponieważ plan taki podlega uzgodnieniu z Prezesem Urzędu na etapie zatwierdzenia taryfy na dany rok, wpisanie określonej inwestycji do planu zapewnia przedsiębiorstwu energetycznemu zajmującemu się przesyłaniem lub dystrybucją energii środki pieniężne na realizację zamierzeń ujętych w projekcie planu rozwoju, gdyż koszty tej inwestycji zostają uwzględnione w zatwierdzanej taryfie. W ocenie Sądu Okręgowego, powód powinien zatem w planie rozwoju ująć wszystkie konieczne inwestycje do planowanego przyłączenia farmy wiatrowej zainteresowanego. W przypadku zaś konieczności poniesienia dodatkowych nakładów nieprzewidzianych w pierwotnym planie, powód powinien wystąpić o jego aktualizację, a nie dążyć do sfinansowania tych nakładów za pomocą opłaty przyłączeniowej.

Sąd Okręgowy uznał za bezzasadny zarzut naruszenia art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego. Odwołując się do treści tego przepisu oraz art. 7 ust. 4-6 Prawa energetycznego Sąd Okręgowy uznał, że z łącznej wykładni tych przepisów wynika, iż w sytuacji gdy podmiot ubiegający się o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej spełnia warunki przyłączenia do sieci, a także gdy istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci elektroenergetycznej, to koszty związane z przebudową sieci elektroenergetycznej ponosi ten podmiot, do którego sieci przyłączany jest podmiot ubiegający się o przyłączenie. W ocenie Sądu Okręgowego, użyte w art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego pojęcie „rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia” obejmuje tylko koszty wynikające z zakresu robót niezbędnych do realizacji samego przyłączenia. Koszty związane z utrzymaniem lub modernizacją sieci stanowią zaś koszty uwzględnione w opłacie dystrybucyjnej, a nie w opłacie przyłączeniowej. Gdyby przedsiębiorstwo energetyczne było uprawnione do pobierania opłaty z tytułu modernizacji sieci, to pobierając opłatę dystrybucyjną po przyłączeniu do sieci ponownie uzyskiwałoby środki z tego samego tytułu.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego apelacją w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie: 1) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego; 2) art. 328 § 2 k.p.c.; 3) art. 7 ust. 10 Prawa

energetycznego; 4) art. 7 ust. 8 pkt 3 w związku z art. 19 ust. 1 i 3 oraz art. 23 ust. 1 Prawa energetycznego; 5) art. 7 ust. 5 i 6 w związku z art. 19 ust. 1 i 3 Prawa energetycznego; 6) § 14 ust. 6 rozporządzenia taryfowego; 7) art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego; 8) art. 8 ust. 1 Prawa energetycznego. Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania i uchylenie zaskarżonej decyzji w części obejmującej pkt 4, 5, 6, 7, 8, 9, i 10 sentencji, w zakresie, w jakim treść wymienionych punktów odbiega od brzmienia projektu umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej przedstawionej przez powoda zainteresowanemu.

Zainteresowany w odpowiedzi na apelację powoda wniósł o jej oddalenie i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania. Na rozprawie w dniu 21 stycznia 2011 r. pełnomocnik Prezesa Urzędu wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 4 lutego 2011 r., oddalił apelację powoda. W zakresie objętym skargą kasacyjną powoda, Sąd Apelacyjny uznał za bezzasadny zarzut naruszenia art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego przyjmując, że kwestia istnienia ekonomicznych i technicznych warunków do przyłączenia zainteresowanego została przesądzona przez samego powoda poprzez przedstawienie zainteresowanemu projektu umowy o przyłączenie. W ten sposób powód złożył oświadczenie o istnieniu możliwości przyłączenia do jego sieci farmy wiatrowej zainteresowanego. Kwestionowanie przez powoda istnienia warunków technicznych i ekonomicznych przyłączenia zainteresowanego nie ma zatem uzasadnienia prawnego i jest sprzeczne z dotychczasowymi działaniami powoda. Warunki przyłączenia wydawane przez przedsiębiorstwo energetyczne potwierdzają bowiem istnienie technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia i stanowią zaproszenie do złożenia przedsiębiorstwu energetycznemu oświadczenia woli przez podmiot ubiegający się o przyłączenie, które to oświadczenie powoduje powstanie po stronie przedsiębiorstwa obowiązku zawarcia umowy na warunkach określonych w projekcie.

Według Sądu drugiej instancji, przesłankę istnienia technicznych warunków przyłączenia do sieci należy – w odniesieniu do zainteresowanego - rozumieć jako możliwość odbioru dostarczanej energii przez istniejącą sieć dystrybucyjną. Ocena tej możliwości wymaga z kolei analizy konieczności ewentualnej budowy lub rozbudowy sieci. Jednakże istnienie warunków technicznych determinowane jest

przez warunki ekonomiczne. Dlatego przedsiębiorstwo energetyczne, przedstawiając warunki przyłączenia, powinno najpierw upewnić się, czy istnieją ekonomiczne przesłanki do zawarcia umowy przyłączeniowej na warunkach określonych w taryfie i przy uwzględnieniu publicznoprawnego obowiązku realizacji i finansowania budowy i rozbudowy sieci na warunkach określonych w art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego. Jeżeli przedsiębiorstwo energetyczne ustali na podstawie przeprowadzanych analiz, że nie ma możliwości ekonomicznych zawarcia umowy przyłączeniowej, zobowiązane jest powiadomić o tym ubiegającego się o przyłączenie, a nie przestać mu warunki przyłączenia do sieci. Jeżeli natomiast przedsiębiorstwo energetyczne przygotowuje projekt umowy, który następnie przekaże podmiotowi ubiegającemu się o przyłączenie do sieci, odbiorca ma możliwość zawarcia umowy na warunkach określonych przez przedsiębiorstwo energetyczne w okresie ważności warunków przyłączenia. Gdy podmiot przyłączany nie akceptuje warunków przyłączenia określonych przez przedsiębiorstwo energetyczne, wówczas wnosi o ich zmianę. Jeżeli wniosek ten nie zostanie uwzględniony przez przedsiębiorstwo energetyczne, zainteresowany przyłączeniem podmiot może wystąpić do Prezesa Urzędu na podstawie art. 8 ust. 1 Prawa energetycznego z wnioskiem o rozstrzygnięcie sporu dotyczącego odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci.

Na tej podstawie Sąd Apelacyjny przyjął, że wydanie przez przedsiębiorstwo energetyczne warunków przyłączenia, wraz z projektem umowy o przyłączenie, stanowi potwierdzenie możliwości przyłączenia do sieci zainteresowanego, który ubiega się o przyłączenie zgodnie z tymi warunkami. Powstaje wówczas obowiązek zawarcia umowy przez przedsiębiorstwo energetyczne będące operatorem sieci. Odnosząc powyższe założenia do okoliczności faktycznych sprawy Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że powód wydał warunki przyłączenia zainteresowanemu na podstawie ekspertyzy wpływu farmy elektrowni wiatrowych „D.” na system elektroenergetyczny. Ekspertyza ta potwierdzała możliwość przyłączenia obiektu zainteresowanego do sieci powoda.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, istota sporu polega na określeniu zakresu inwestycji w rozbudowę sieci energetycznej powoda, które miały być realizowane przy finansowym udziale zainteresowanego. Sąd Apelacyjny nie podzielił poglądu

powoda, że miał on uzasadnione podstawy przyjąć, że należna mu opłata przyłączeniowa wynosić będzie 50% rzeczywistych nakładów niezbędnych do realizacji przyłączenia, w tym nakładów na rozbudowę i modernizację sieci, w związku z tym dokonał korzystnej dla siebie interpretacji przepisów i na tej podstawie wydał warunki przyłączenia oraz oczekiwał, że zainteresowany uiszczy wyliczoną przez powoda kwotę opłaty za przyłączenie. Według Sądu Apelacyjnego, treść art. 7 ust. 5 i 6 oraz 9c ust. 3 pkt 2 i 3 Prawa energetycznego jest jednak na tyle jasna, że nie pozwala na uznanie takiego przypuszczenia za zasadne. Na tej podstawie zarzut apelacyjny dotyczący naruszenia art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego został oddalony.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego Sąd Apelacyjny zważył, że w tym zakresie powód podnosi, iż: 1) w jego planie rozwoju nie ujęto części inwestycji związanej z modernizacją i rozbudową sieci niezbędną do dokonania przyłączenia (przebudowa linii E. I i E. II O.); 2) powód nie posiada środków finansowych pozwalających na sfinansowanie takiej inwestycji; 3) inwestycja ta nie została ujęta w gminnych założeniach zaopatrzenia w energię, o których mowa w art. 19 Prawa energetycznego. W tym zakresie Sąd Apelacyjny przyjął, że z załączonych do odwołania dokumentów nie wynika, by w planach rozwoju powoda była ujęta wspomniana powyżej część inwestycji w sieć powoda (niezbędna jego zdaniem do przyłączenia zainteresowanego do sieci). Uznał jednak, że powód nie udowodnił, by nie miał możliwości wystąpienia o uzupełnienie swoich planów rozwoju o tę inwestycję, w sytuacji gdy sama inwestycja w przyłączenie farmy wiatrowej „D.” była ujęta w planie rozwoju powoda na lata 2008-2011 (k. 87 akt – tabela poz. 13). Skoro powód zamierzał przyłączyć farmę wiatrową zainteresowanego, powinien ująć w planie rozwoju wszelkie niezbędne do tego inwestycje lub wystąpić o aktualizację planu rozwoju. Ponadto, obciążenie zainteresowanego kosztami rozbudowy sieci powoda mogłoby prowadzić do nierównego traktowania przedsiębiorców przez powoda, ponieważ po zrealizowaniu inwestycji w rozbudowę sieci dzięki wkładowi zainteresowanego, przedsiębiorcy ubiegający się o przyłączenie do sieci powoda w okresie późniejszym wnosiliby niższe od zainteresowanego opłaty z tytułu przyłączenia do sieci. Podmioty, które później wystąpiłyby o przyłączenie do sieci, nie musiałyby

ponosić kosztów związanych z rozbudową sieci powódki. Sąd Apelacyjny wyjaśnił również, że powód nie wykazał, by przebudowa sieci w zakresie przez niego wskazanym była potrzebna wyłącznie dla celów przyłączenia farmy wiatrowej zainteresowanego. Sąd Apelacyjny powołał się w tym zakresie na pisma powoda do Prezesa Urzędu, z których wynika wydawanie przez powoda warunków przyłączenia do sieci powoda dla różnych podmiotów oraz że część inwestycji liniowych zawartych w warunkach przyłączenia zainteresowanego, umożliwi częściowo przyłączenie innych elektrowni wiatrowych. Na tej podstawie Sąd Apelacyjny odrzucił zarzut naruszenia § 14 ust. 6 rozporządzenia Ministra Gospodarki z 2 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz.U. z 2007 r., Nr 128, poz. 895, ze zm.).

Według Sądu Apelacyjnego, rozbudowa sieci na potrzeby przyłączania nowych podmiotów jest wyłącznym obowiązkiem przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej. Realizacji tego obowiązku służą plany rozwoju sieci opracowywane we własnym zakresie przez operatorów systemów dystrybucyjnych. Podmioty ubiegające się o przyłączenie do sieci nie mają wpływu na treść planu rozwoju. Jednakże plan rozwoju nie ujmuje szczegółowo poszczególnych inwestycji związanych z konkretnymi przyłączeniami. Ponadto, żaden operator systemu nie jest w stanie przewidzieć w wieloletnim planie rozwoju, jakie wnioski o przyłączenie będą składane. To z kolei oznacza, że plan taki może podlegać korektom. Z kolei Prezes Urzędu uzgadniając plan rozwoju nie ingeruje w strukturę finansowania planowanych przez operatora systemu inwestycji. Dlatego założona w planie rozwoju struktura finansowania może podlegać zmianom w celu optymalizacji kosztów finansowania inwestycji. W konsekwencji ustalenie przez Prezesa Urzędu uzasadnionego poziomu nakładów nie powoduje, że przedsiębiorstwo energetyczne nie może zrealizować inwestycji na poziomie wyższym od ustalonego w planie rozwoju. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przypisanie planowi rozwoju znaczenia, jakie chciałby mu nadać powód, prowadziłoby do zniweczenia normy prawnej zawartej w art. 7 Prawa energetycznego. Operator mógłby bowiem blokować przyłączenia do sieci celowo nie planując określonych inwestycji, a następnie zasłaniać się planem rozwoju.

Plan rozwoju nie może zaś stać się instrumentem, który utrudnia dostęp do rynku wytwarzania energii elektrycznej i rozwój konkurencji w dostawach energii. Nie może być także instrumentem blokującym rozwój odnawialnych źródeł energii elektrycznej. Skoro więc sama inwestycja związana z przyłączeniem farmy wiatrowej „D.” została ujęta w planie rozwoju powoda, realizacja oraz finansowanie budowy i rozbudowy sieci na potrzeby przyłączenia tej farmy elektrowni wiatrowych należy - stosownie do art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego - do obowiązków powoda. Przepis ten nakłada na przedsiębiorstwo energetycznego obowiązek zapewniania realizacji i finansowania budowy i rozbudowy sieci, w tym na potrzeby przyłączania podmiotów ubiegających się o przyłączenie. Dlatego za niezasadne Sąd Apelacyjny uznał zarzut naruszenia art. 7 ust. 5 oraz art. 16 Prawa energetycznego poprzez przyjęcie w drodze wykładni rozszerzającej, że wyrażony w art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego obowiązek rozbudowy sieci powstaje także w sytuacji, gdy rozbudowa ta nie jest ujęta w założeniach oraz planach, o których mowa w art. 19 i 20 Prawa energetycznego. Sąd Okręgowy nie wyraził bowiem poglądu, że obowiązek rozbudowy sieci powstaje wówczas, gdy inwestycja nie jest przewidziana w planach rozwoju, lecz powołał się na uzgodniony przez powoda z Prezesem Urzędu plan rozwoju, w którym ujęta została inwestycja w sieć przesyłową związaną z przyłączeniem farmy wiatrowej „D.”. Uzasadnia to z kolei zastosowanie art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego w niniejszej sprawie.

Powód zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości i wniósł o jego uchylenie i zmianę poprzez uwzględnienie odwołania i uchylenie decyzji Prezesa Urzędu w części obejmującej punkty sentencji 4,5,6,7,8,9, 10 w zakresie, w jakim ich treści odbiega od brzmienia projektu umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej przedstawionej przez powoda zainteresowanemu. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie: 1) art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego w związku z § 14 ust. 5 i 6 rozporządzenia Ministra Gospodarki z 2 lutego 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną w związku z art. 7 ust. 5 i 6 Prawa energetycznego, poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że pojęcie „rzeczywistych nakładów” nie obejmuje nakładów, jakie powód zobowiązany jest przeznaczyć na modernizację i rozbudowę sieci, a które będą niezbędne wskutek

ewentualnego przyłączenia farmy wiatrowej zainteresowanego, podczas gdy prawidłowa wykładnia prowadzi do wniosku, że koszt przedmiotowych modernizacji i rozbudowy sieci jest elementem rzeczywistych nakładów, o których mowa w tym przypisie; 2) art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego, poprzez niewłaściwe zastosowanie, w sytuacji gdy brak warunków określonych w założeniach lub planach, o których mowa w art. 19 i 20 Prawa energetycznego, gdyż wskazane w tym przepisie obowiązki obciążają przedsiębiorstwo energetyczne tylko wtedy, gdy w projektach założeń do planu lub w planach zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe sporządzanych przez gminę określona inwestycja została ujęta, podczas gdy w rozpoznawanej sprawie inwestycja zainteresowanego nie została uwzględniona w przedmiotowych planach; 3) art. 7 ust. 1 i 2 Prawa energetycznego, poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że wydanie przez powoda „warunków przyłączenia” oraz przesłanie zainteresowanemu projektu umowy jest równoznaczne z nieodwołalnym potwierdzeniem przez przedsiębiorstwo energetyczne przesłanki występowania warunków ekonomicznych i technicznych, a tym samym publicznoprawnego obowiązku zawarcia umowy. W uzupełnieniu zarzutów skargi kasacyjnej, powód pismem z dnia 4 lipca 2011 r. podniósł kwestię nieważności postępowania z uwagi na wydanie zaskarżonego wyroku w okresie, gdy brak było osoby zajmującej stanowisko Prezesa Urzędu.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego powód wywodzi, że przepis ten posługuje się pojęciem „nakłady”. Pojęcia tego użyto także w § 14 ust. 5 i 6 rozporządzenia taryfowego. Przepis § 14 ust. 5 rozporządzenia taryfowego wymienia, jakiego rodzaju wydatki stanowią nakłady w rozumieniu art. 7 ust. 8 Prawa energetycznego, zaliczając do nich określony w umowie przyłączeniowej zakres robót niezbędnych do realizacji przyłączenia. Z kolei użyte w § 14 ust. 6 sformułowanie „wydatki ponoszone na budowę urządzeń lub sieci określonych w umowie o przyłączenie do sieci”, wchodzące w skład pojęcia nakładów, obejmuje zdaniem powoda nakłady na budowę sieci konieczne do przyłączenia nowego użytkownika. W przeciwnym razie § 14 ust. 6 rozporządzenia byłby zbędny. Ponadto powód argumentuje, że przy ustalaniu kosztów, jakie wiążą się z przyłączeniem nowego użytkownika do sieci

przedsiębiorstwa energetycznego, należy uwzględnić pojęcie przyłącza (odcinek sieci służący do połączenia z pozostałą częścią sieci przedsiębiorstwa energetycznego), mocy przyłączeniowej (mocy planowanej do pobierania lub wprowadzania do sieci) oraz miejsca przyłączenia (punkt sieci, w którym przyłącze łączy się z siecią). Na tej podstawie powód wywodzi, że pojęcie „przyłączenia do sieci” powinno uwzględniać nie tylko koszt budowy samego przyłącza, ale także koszty związane z dostosowaniem sieci przedsiębiorstwa energetycznego do wpływu przyłączanego podmiotu na tę sieć. Pojęcia „przyłącza” i „mocy przyłączeniowej” wskazują bowiem, że prawodawca zdaje sobie sprawę z wpływu przyłączanych podmiotów na działanie sieci, do której są przyłączane. To z kolei oznacza, że wzmocnienie lub rozbudowa sieci pozostają w bezpośrednim związku przyczynowym z faktem przyłączenia nowego użytkownika do sieci. W uzasadnieniu tego założenia powód odwołuje się do rozporządzenia systemowego, którego § 7 ust. 1 pkt 7 przewiduje, że wniosek o określenie warunków przyłączenia powinien zawierać informacje techniczne dotyczące zakłóceń wprowadzanych przez urządzenia, instalacje i sieci wnioskodawcy oraz charakterystykę obciążeń, niezbędne do określenia warunków przyłączenia. Ponadto warunki przyłączenia określają „zakres niezbędnych zmian w sieci związanych z przyłączeniem”, a prawodawca przewidział obowiązek sporządzenia w określonych przypadkach ekspertyzy wpływu przyłączanych urządzeń, instalacji lub sieci na system elektromagnetyczny. Na tej podstawie powód wywodzi, że intencją prawodawcy było uznanie, iż pojęcie przyłączenia do sieci powinno uwzględniać także niezbędne prace w sieci przedsiębiorstwa energetycznego, jakie należy przeprowadzić celem dołączenia do sieci nowego dostawcy. Dodatkowo powód odwołuje się do różnicy w treści między art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego (który mówi o „połowie opłaty ustalone na podstawie rzeczywistych nakładów”) oraz art. 7 ust. 8 pkt 1 (w którym mowa o „jednej czwartej rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia”). Na tej podstawie powód wywodzi, że pojęcie nakładów z art. 7 ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego jest wyraźnie węższe od pojęcia nakładów z art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego. Zdaniem powoda, w art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego ustawodawca „posługuje się więc szerokim rozumieniem nakładów, których wartość jest następnie podstawą do

obliczenia opłaty za przyłączenie”. W konsekwencji należy uwzględnić także „koszty prac związane z dostosowaniem sieci do nowej sytuacji faktycznej, w której elementem systemu staje się nowy podmiot”. Przepis ten nie rozróżnia między nakładami na wykonanie przyłącza a nakładami obiektywnie niezbędnymi do umożliwienia podłączenia nowego podmiotu do sieci.

Dodatkowo powód zarzuca naruszenie art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego, poprzez pominięcie przy wykładni tego przepisu wytycznych wynikających z dyrektywy 2001/77, w szczególności art. 7 ust. 2 dyrektywy 2001/77. Zgodnie z tym przepisem „Państwa Członkowskie ustalają ramy prawne albo wymagają od podmiotów gospodarczych działających na ich terenie w systemie przesyłowym i w systemie dystrybucji określenia i opublikowania ich własnych normatywnych zasad, odnoszących się do ponoszenia kosztów dostosowania technicznego w rodzaju powiązań czy wzmocnienia sieci przesyłowej, koniecznych w celu zintegrowania nowych producentów dostarczających energię elektryczną wytwarzaną z odnawialnych źródeł energii do wspólnej sieci”. Zdaniem powoda, treść tego przepisu zwraca uwagę na problem konieczności wzmocnienia lub dostosowania systemów energetycznych do sytuacji, w której będą musiały one przyjąć energię wytworzoną ze źródeł odnawialnych. Dlatego cel dyrektywy 2001/77 uwzględnia tylko taka wykładnia art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego, zgodnie z którą pojęcie rzeczywistych nakładów na przyłączenie obejmuje także nakłady na rozbudowę i modernizację sieci, w zakresie w jakim nakłady te są konieczne do przyłączenia nowych producentów energii.

Zarzut naruszenia art. 7 ust. 5 PE powód uzasadnia w ten sposób, że obowiązek rozbudowy sieci na potrzeby przyłączania różnych podmiotów nie ma charakteru bezwzględny, o czym świadczy zawarte w treści tego przepisu odwołanie do art. 19 i 20 PE. Tymczasem konieczność budowy linii E. 1 – E. 2 – O. nie została uwzględniona w tych założeniach lub planach, co zwalnia powoda z obowiązku budowy tej linii.

Uzasadniając zarzut naruszenia art. 7 ust. 1 i 2 PE powód podnosi, że wydane przez przedsiębiorstwo energetyczne warunki przyłączenia stanowią potwierdzenie istnienia technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia,

jednakże tylko na warunkach określonych w tym dokumencie. Takim warunkiem w niniejszej sprawie była konieczność wybudowania odcinka sieci E. 1 – E. 2 – O. i określony w wydanych warunkach przyłączenia sposób finansowania tej inwestycji. Według powoda, nieuprawnione jest więc przyjęcie założenia, zgodnie z którym występowanie warunków ekonomicznych nie może ulec zmianie, w szczególności wobec stanowiska zainteresowanego odnośnie treści przedstawionych mu warunków przyłączenia i projektu umowy przyłączeniowej. Warunki przyłączenia stanowią bowiem odpowiedź przedsiębiorstwa energetycznego na wniosek podmiotu zainteresowanego przyłączeniem. Warunki przyłączenia przekazywane są wnioskodawcy wraz z projektem umowy o przyłączenie do sieci, zatem projekt umowy zależy od warunków przyłączenia. Jednym z niezbędnych składników umowy jest wysokość opłaty za przyłączenie, zaś jednym z fakultatywnych elementów jest określenie zakresu robót niezbędnych przy realizacji przyłączenia. Skoro treść projektu umowy pozostaje w ścisłym związku z treścią warunków przyłączenia, zakwestionowanie przez zainteresowanego istotnych postanowień umowy (wysokości opłaty przyłączeniowej, zakresu zmian niezbędnych w sieci w związku z przyłączeniem) nie pozostaje bez wpływu na ocenę istnienia warunków ekonomicznych przyłączenia. Jeżeli wydając warunki przyłączenia do sieci przedsiębiorca energetyczny wskazuje na konieczność przeprowadzenia szeregu niezbędnych prac, które mają być pokryte z opłaty przyłączeniowej, to zakwestionowanie wysokości tej opłaty skutkuje koniecznością zrewidowania przez przedsiębiorcę energetycznego stanowiska w kwestii istnienia ekonomicznych podstaw dla przyłączenia zainteresowanego podmiotu do sieci. Nie ma przy tym znaczenia, że określone warunki przyłączenia wiążą ich wystawcę przez okres 2 lat, ponieważ warunki przyłączenia stanowią zobowiązanie do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci na określonych przez dysponenta sieci warunkach. Powód przyjmuje ponadto, że jeżeli zaproponowane zainteresowanemu warunki umowy przyłączeniowej i warunki przyłączenia nie odpowiadają mu, można to potraktować jako odmowę przyłączenia do sieci, lecz dokonanie przez Prezesa Urzędu lub sąd zmian w umowie, które pomijają interes przedsiębiorstwa energetycznego i naruszają zasadę równoważenia interesów

różnych uczestników rynku powodują konieczność ponownej oceny występowania przesłanki warunków ekonomicznych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powoda zainteresowany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna powoda jest zasadna, aczkolwiek nie wszystkie powołane w niej zarzuty zasługują na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy rozpatrzeć najdalej idący zarzut dotyczący nieważności postępowania przed Sądem Apelacyjnym. Powód upatruje jej w fakcie odwołania przez Prezesa Rady Ministrów z dniem 21 grudnia 2010 r. osoby będącej piastunem organu oraz powierzenia pełnienia obowiązków Prezesa Urzędu innej osobie. Powód argumentuje, że skoro stroną postępowania jest Prezes Urzędu, a nie osoba pełniąca obowiązki Prezesa Urzędu, w okresie od 21 grudnia 2010 r. do 1 czerwca 2011 r., kiedy to Prezes Rady Ministrów powołał osobę pełniącą obowiązki Prezesa Urzędu na stanowisko Prezesa Urzędu, brak było strony postępowania.

Zdaniem Sądu Najwyższego, zarzut nieważności postępowania jest nieuzasadniony, zaś argumentacja powoda, w świetle której w okresie wyrokowania przez Sąd Apelacyjny nie było jednej strony postępowania toczącego się z odwołania od decyzji Prezesa Urzędu, nie jest przekonywująca. Przepis art. 379 § 1 pkt 2 k.p.c. wiąże nieważność postępowania cywilnego z brakiem zdolności sądowej strony postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że stroną postępowania z odwołania od decyzji regulatorów rynku, takich jak Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej czy Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, jest organ administracji, którego zdolność sądowa wynika z mocy ustawy (art. 479⁵⁰ § 1 k.p.c., uchwała Sądu Najwyższego z 20 lutego 2008 r., III SZP 1/08, OSNP 2008 nr 19-20, poz. 304). Prezes Urzędu jest, stosownie do art. 21 ust. 2 Prawa energetycznego, centralnym organem administracji rządowej. Zgodnie z postanowieniem Naczelnego Sądu Administracyjnego z 25 maja 2006 r., II GZ 54/06 (niepublikowane), pojęcie organu administracji publicznej, w tym

rządowej, należy rozumieć jako „wyodrębnioną część aparatu administracji publicznej, działającego w imieniu i na rachunek państwa lub innego podmiotu władzy publicznej, wykonującą zadania z zakresu administracji publicznej, upoważnioną do stosowania środków władczych i działającą w ramach ustawowo przyznanych kompetencji”. W konsekwencji brak osoby fizycznej wykonującej funkcje organu, czy zmiany personalne na tym stanowisku, nie znoszą samego organu. Powód wywodzi nieważność postępowania z faktu powierzenia Mariuszowi W. pełnienia obowiązków Prezesa Urzędu, w sytuacji gdy Prawo energetyczne nie przewiduje takiej możliwości. W tym zakresie należy stwierdzić, że aczkolwiek powód trafnie wywodzi, iż przepisy Prawa energetycznego nie przewidują dla Prezesa Rady Ministrów kompetencji do czasowego powierzenia funkcji organu administracji rządowej, jakim jest Prezes Urzędu, to okoliczność ta nie ma znaczenia z punktu widzenia oceny zasadności zarzutu nieważności postępowania przed Sądem Apelacyjnym. W świetle znanych powszechnie faktów, Prezes Rady Ministrów powierzył Mariuszowi W. pełnienie obowiązków Prezesa Urzędu. To z kolei oznacza, w myśl zapatrywań Naczelnego Sądu Administracyjnego, że powierzył tej osobie wszystkie funkcje tego organu, a inaczej wszystkie kompetencje, uprawnienia i obowiązki przynależne temu organowi (stanowisku) (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 21 czerwca 2007 r., II GSK 61/07, OSP 2008 nr 10, poz. 106). Do powierzenia tych obowiązków doszło przez Prezesa Rady Ministrów, a zatem przez organ właściwy w rozumieniu art. 21 ust. 2a Prawa energetycznego do powoływania i odwoływania Prezesa Urzędu. Jak wskazano w powołanym powyżej wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego, powierzenie obowiązków organu administracji publicznej jest aktem administracyjnym. Akt ten korzysta z domniemania ważności. Akt ten, nawet jeżeli jest wadliwy, jest uznawany za obowiązujący, dopóki w odpowiednim trybie nie zostanie usunięty z porządku prawnego. Nikt nie może skutecznie powołać się na jego nieważność, zanim ta nieważność nie zostanie formalnie stwierdzona. Analogiczne zapatrywania wyrażono w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z 20 lutego 2008 r., III SZP 1/08, w odniesieniu do powołania na stanowisko Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej. W konsekwencji, skoro Prezes Rady Ministrów wyznaczył osobę, która ma wykonywać kompetencje Prezesa Urzędu, a

akt powierzenia tych kompetencji nie został - w świetle informacji posiadanych przez Sąd Najwyższy - zakwestionowany w odpowiednim postępowaniu, brak podstaw dla przyjęcia, że nie było osoby umocowanej do działania w charakterze organu, jakim jest Prezes Urzędu. Okoliczność, że osobą tą była osoba wyposażona „tymczasowo” przez Prezesa Rady Ministrów w odpowiednie upoważnienie, nie wpływa na merytoryczną ocenę zasadności zarzutu nieważności postępowania z powodu braku zdolności sądowej, skoro z punktu widzenia ustrojowego prawa administracyjnego doszło do zastąpienia dotychczasowego piastuna organu nowym, aczkolwiek tymczasowym, piastunem.

Pozostałe zarzuty skargi kasacyjnej powoda dotyczą przepisów prawa materialnego.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego powód wywodzi, że prawidłowa jest tylko taka wykładnia tego przepisu, zgodnie z którą nakładami uwzględnianymi przy kalkulowaniu opłaty za przyłączenie do sieci są wszystkie niezbędne nakłady, jakie powód musi ponieść na przyłączenie zainteresowanego do swej sieci. Zdaniem powoda, nakładami takimi mogą być także nakłady na rozbudowę i rozwój własnej sieci. Istota podniesionego przez powoda zarzutu kasacyjnego, tak jak istota sporu w niniejszej sprawie, dotyczy określenia zakresu inwestycji, których kosztami powód może obciążyć zainteresowanego w drodze opłaty za przyłączenie instalacji zainteresowanego do sieci energetycznej powoda. Powód utrzymuje, że budowa linii energetycznej E. 1- E. 2 – O. jest konieczna do przyłączenia zainteresowanego, dlatego powinien on ponieść połowę kosztów związanych z tą inwestycją. Sąd Apelacyjny przyjął zaś, że koszty związane z modernizacją lub rozbudową sieci powoda, powstałe w związku z przyłączeniem do niej zainteresowanego, nie wchodzą w skład „rzeczywistych nakładów” na realizację przyłączenia w rozumieniu art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego.

Sąd Najwyższy podziela w pełni wykładnię art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego dokonaną przez Sąd drugiej instancji. Przepis art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego upoważnia przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii do pobrania opłaty za przyłączenie źródeł współpracujących z siecią tego przedsiębiorstwa. Opłatę tą ustala się na podstawie

„rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia” z wyjątkiem przewidzianym dla opłaty za przyłączenie odnawialnych źródeł energii. W przypadku tych źródeł energii, przepis art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego stanowi o opłacie za przyłączenie w wysokości połowy opłaty ustalonej „na podstawie rzeczywistych nakładów”. Dwukrotne użycie w treści art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego sformułowania „rzeczywiste nakłady” uzasadnia założenie, zgodnie z którym sformułowaniu temu należy nadać to samo znaczenie zarówno w odniesieniu do przyłączania źródeł niebędących odnawialnymi źródłami energii o mocy elektrycznej zainstalowanej nie wyższej niż 5 MW, jak i w odniesieniu do przyłączania źródeł będących odnawialnymi źródłami energii o mocy elektrycznej zainstalowanej nie wyższej niż 5 MW.

Nieuprawnione jest natomiast założenie interpretacyjne powoda, zgodnie z którym pojęcie „rzeczywistych nakładów” z drugiej części art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego należy rozumieć szerzej od pojęcia „rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia” z pierwszej części art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego. Przepis art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego w całości dotyczy „opłaty za przyłączenie” wszystkich źródeł energii do sieci przedsiębiorstw energetycznych. Niezależnie od tego, czy przyłączenie dotyczy konwencjonalnego czy odnawialnego źródła energii, zakres „nakładów” wliczanych w podstawę ustalenia opłaty za przyłączenie powinien być taki sam. W przeciwnym razie pozbawione racjonalnego uzasadnienia byłoby przyznanie odnawialnym źródłom energii 50% bonifikaty z tytułu opłaty za przyłączenie ustalonej na podstawie „rzeczywistych nakładów”, gdyby w skład tych nakładów wchodziły innego rodzaju wydatki niż w przypadku przyłączenia do sieci konwencjonalnych źródeł energii. Dlatego podstawę naliczenia opłaty za przyłączenie jakiegokolwiek źródła energii stanowią „rzeczywiste nakłady poniesione na realizację przyłączenia”, przy czym ostateczna wysokość opłaty pobieranej od podmiotu ubiegającego się o przyłączenie do sieci odnawialnego źródła energii, o którym mowa w art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego, stanowi 50% rzeczywistych nakładów na realizację przyłączenia, a nie 100% takich nakładów, jak w przypadku konwencjonalnych źródeł energii lub odnawialnych źródeł energii o wyższej mocy.

Powyższe założenie interpretacyjne nie przesądza o zasadności zarzutu kasacyjnego dotyczącego art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego. Nie rozstrzyga bowiem o tym, jakiego rodzaju nakłady mieszczą się w nakładach z tytułu „realizacji przyłączenia”. W tym zakresie powód przedstawia szereg argumentów zmierzających do przekonania o słuszności takiej interpretacji tego przepisu, zgodnie z którą koszt niezbędnej rozbudowy sieci przedsiębiorstwa energetycznego wynikający z przyłączenia nowego dostawcy energii, powinien być uwzględniany na poczet nakładów branych pod uwagę przy ustalaniu wysokości opłaty za przyłączenie do sieci. Tymczasem opłata, której dotyczy art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego, co wynika jasno z treści tego przepisu, to „opłata za przyłączenie do sieci”. Opłata taka pobierana jest wówczas, gdy spełnione są warunki, o których mowa w art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego. Skoro jest to „opłata za przyłączenie do sieci”, to jest to opłata za zespolenie (złączenie) instalacji nowego wytwórcy energii z siecią przedsiębiorstwa energetycznego. Ponieważ jest to opłata za zespolenie przyłączanej instalacji z istniejącą siecią, powinna obejmować tylko nakłady na wykonanie owego zespolenia. Nie może natomiast obejmować nakładów na rozbudowę sieci przedsiębiorstwa energetycznego celem akomodacji nowych instalacji dostarczających energię (w zakresie w jakim rozbudowa ta nie ma związku z samym połączeniem nowego źródła energii z siecią). Konieczność rozbudowy sieci celem dokonania przyłączenia nowego źródła energii powinna być jednak uwzględniana na etapie analizy przesłanek z art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego, a nie na etapie stosowania art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego. Zdaniem Sądu Najwyższego, przyjęta powyżej wykładnia pojęcia „opłaty za przyłączenie do sieci” jest jedynie słuszna w świetle brzmienia przepisu art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego, obowiązków ciążących na przedsiębiorstwach energetycznych przyłączających do sieci jak i treści art. 1 Prawa energetycznego. W świetle powyższego zarzut naruszenia art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego jest nieuzasadniony.

Bezasadny jest także zarzut naruszenia art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego w związku z art. 7 ust. 2 dyrektywy 2001/77. Sąd Najwyższy podziela argumentację powoda, zgodnie z którą z powołanego powyżej przepisu dyrektywy 2001/77 wynika konieczność określenia przez państwo członkowskie

zasad pokrywania kosztów związanych z nakładami na „wzmocnienie sieci przesyłowej”. Przepis art. 7 ust. 2 dyrektywy 2001/77 nie narzuca jednak żadnego konkretnego rozwiązania w tym zakresie, a w szczególności nie nakazuje państwom członkowskim wprowadzenia takiej regulacji wspomnianego zagadnienia, zgodnie z którą nakłady te finansowane byłyby z opłaty takiej, jak wymieniona w art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego.

Zasadne okazały się natomiast pozostałe zarzuty skargi kasacyjnej powoda.

Sąd Apelacyjny wywiódł obowiązek rozbudowy przez powoda sieci na potrzeby – między innymi - przyłączenia farmy wiatrowej zainteresowanego z art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego. Przepis ten nakłada na niektóre przedsiębiorstwa energetyczne obowiązek rozbudowy sieci oraz finansowania rozbudowy sieci na potrzeby przyłączania różnych podmiotów. Obowiązek ten nie ma charakteru bezwzględnie obowiązującego, jak trafnie argumentuje powód, i aktualizuje się na określonych w tym przepisie warunkach. Mianowicie, obowiązek ten spoczywa na przedsiębiorstwie energetycznym tylko i wyłącznie w zakresie wynikającym z przepisów wykonawczych, wydanych na podstawie art. 9 oraz 46 Prawa energetycznego oraz w zakresie wynikającym z założeń lub planów, o których mowa w art. 19 i 20 Prawa energetycznego. W niniejszej sprawie brak jednak ustaleń, w świetle których instalacja zainteresowanego przewidziana byłaby w planach lub założeniach do planów, o których mowa w art. 19 i 20 Prawa energetycznego. Powód konsekwentnie argumentuje, że takich planów brak. Potwierdza to Sąd Apelacyjny, ale obowiązek finansowania i rozbudowy sieci na użytek przyłączenia zainteresowanego wywodzi z planu rozwoju przedsiębiorstwa energetycznego, o którym mowa w art. 16 Prawa energetycznego. Tymczasem przepis art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego nie odwołuje się w swej treści do planów z art. 16 Prawa energetycznego. W braku ustaleń dotyczących uwzględnienia farmy wiatrowej zainteresowanego w założeniach lub planach, o których mowa w tym przepisie, nie mógł zatem stanowić podstawy prawnej dla wywiedzenia względem powoda obowiązku rozbudowy na własny koszt sieci energetycznej w celu przyłączenia zainteresowanego. Brak również ustaleń, które uzasadniałyby konkluzję, iż powód jest zobligowany do rozbudowy sieci (we

wskazany przez siebie zakresie) na mocy przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 9 oraz 46 Prawa energetycznego.

Przepis art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego nie jest jedynym przepisem, który nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne takie jak powód obowiązek rozbudowy sieci. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto już, że obowiązek rozbudowy sieci wynika również z art. 4 ust. 1 i art. 9c ust. 3 pkt 3 i 4 Prawa energetycznego (wyrok Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2011 r., III SK 42/10, LEX nr 898422). Jednakże, obowiązek rozbudowy sieci, o którym mowa w innych przepisach prawa energetycznego (art. 4 ust. 1 i art. 9c ust. 3 pkt 3 i 4) nie ma związku z rozbudową sieci na potrzeby przyłączania nowych podmiotów, lecz utrzymania spójności i prawidłowego działania systemu energetycznego. Jest to więc obowiązek budowy odpowiednich połączeń między sieciami należącymi do poszczególnych przedsiębiorstw energetycznych, obowiązek ich modernizacji, w tym w celu podniesienia poziomu dopuszczalnych obciążeń w związku ze zwiększonym zapotrzebowaniem na moc. Z przepisów tych nie wynika jednak, by publicznoprawny obowiązek dbałości o stan sieci przesyłowej i dystrybucyjnej rozciągał się na inwestycje „wymuszone” przez przyłączenia kolejnych podmiotów (zwłaszcza w sytuacji, gdy obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie ma charakter obowiązku warunkowego). W niniejszej sprawie obowiązek rozbudowy przez powoda własnej sieci w związku z przyłączeniem do niej nowych instalacji, w tym farmy wiatrowej zainteresowanego, można byłoby oprzeć na art. 4 ust. 1 i art. 9c ust. 3 pkt 3 i 4 Prawa energetycznego, gdyby spełnione były przesłanki art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego, a wskazywana przez powoda konieczność rozbudowy sieci podyktowana była nie tyle przyłączeniem zainteresowanego lub innych podmiotów, co koniecznością realizacji obowiązków ciążących na powodzie na podstawie art. 4 ust. 1 i art. 9c ust. 3 pkt 3 i 4 Prawa energetycznego.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego należy stwierdzić, że przepis ten nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne publicznoprawny obowiązek zawierania umów. Obowiązek ten nie jest bezwzględny. Aktualizuje się tylko w ściśle określonych okolicznościach, wymienionych w tym przepisie. Aktualizacja tego obowiązku warunkuje również kompetencję Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia sporu w przedmiocie odmowy

zawarcia umowy o przyłączenie do sieci. Stosownie do treści art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego przedsiębiorstwo energetyczne ma obowiązek zawarcia takiej umowy, tylko jeżeli łącznie spełnione są dwie przesłanki wymienione w tym przepisie – 1) istnieją techniczne warunki przyłączenia oraz 2) przyłączenie jest ekonomicznie uzasadnione. Warunki te mają charakter obiektywny. Są niezależne od woli stron ewentualnej umowy oraz ich działań. Jeżeli nie ma warunków technicznych i ekonomicznych, nie ma obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie do sieci. Odmowa zawarcia umowy o przyłączenie, gdy warunki te nie są spełnione, nie upoważnia również Prezesa Urzędu do wydania decyzji zastępującej umowę o przyłączenie do sieci, chyba że w postępowaniu przez Prezesem Urzędu zostanie wykazane, że warunki techniczne i ekonomiczne istniały.

Istnienie tych warunków weryfikowane jest co do zasady przez przedsiębiorstwo sieciowe wówczas, gdy podmiot zainteresowany przyłączeniem do sieci wystąpi ze stosownym wnioskiem. Złożenie takiego wniosku rodzi po stronie przedsiębiorstwa sieciowego obowiązek przeprowadzenia oceny, czy przyłączenie danego podmiotu jest możliwe z technicznego punktu widzenia (to jest czy przedsiębiorstwo sieciowe może dostarczać lub przyjmować do sieci wnioskowaną ilość energii elektrycznej) oraz czy będzie ekonomicznie uzasadnione. Dopiero po przeprowadzeniu stosownych ustaleń przedsiębiorstwo sieciowe wydaje warunki przyłączenia. Jeżeli w przekonaniu przedsiębiorstwa energetycznego brak warunków technicznych lub ekonomicznych, wówczas odmawia ono zawarcia umowy o przyłączenie do sieci i informuje o tym Prezesa Urzędu.

W niniejszej sprawie przesłanki, o których mowa w art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego, nie zostały wykazane w toku postępowania przed Sądem Apelacyjnym. Dokonana przez Sąd drugiej instancji subsumpcja art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego do okoliczności niniejszej sprawy nie jest poparta ustaleniami faktycznymi odnoszącymi się do technicznych i ekonomicznych możliwości przyłączenia instalacja zainteresowanego do sieci powoda, a jedynie określoną oceną faktu wydania przez powoda warunków przyłączenia. Sąd Apelacyjny przyjął bowiem, że o spełnieniu wymienionych w art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego warunków przesądza samo wydanie przez powoda warunków przyłączenia do

sieci. Rozumowanie to bliskie jest zasadzie „*venire contra factum proprium nemini licet*” - skoro powód wydał warunki przyłączenia do sieci, tym samym potwierdził, że istnieją ekonomiczne i techniczne warunki przyłączenia do sieci. Jednakże dokonana przez Sąd Apelacyjny ocena zachowania powoda abstrahuje od faktu, że warunki przyłączenia określają tylko kwestie techniczne, co wynika wprost z § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego (Dz.U. z 2007 r., nr 93, poz. 623). Warunki przyłączenia nie odnoszą się w ogóle do przesłanki technicznej możliwości przyłączenia źródła energii oraz ekonomicznej zasadności koniecznych do tego inwestycji (wykraczających poza samą realizację przyłącza). Ponadto, wydając przedmiotowe warunki powód wyraźnie zastrzegł, że przyłączenie farmy wiatrowej do sieci będzie możliwe w przypadku sfinansowania przez zainteresowanego określonych inwestycji. W okolicznościach niniejszej sprawy nie jest zatem możliwe odwoływanie się do wymienionej powyżej zasady celem uzasadnienia założenia o istnieniu technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia zainteresowanego do sieci powoda.

Akceptacja toku rozumowania Sądu drugiej instancji prowadziłyby także do nieuzasadnionego zróżnicowania zakresu ochrony praw przedsiębiorstw energetycznych zarządzających siecią. Jeżeli przedsiębiorstwo odmówiłoby zawarcia umowy powołując się od razu na brak przesłanek z art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego, wówczas Prezes Urzędu musiałby wykazać, że przesłanki te są spełnione. Natomiast w przypadku przedsiębiorstwa, które określiłoby po spełnieniu jakich warunków technicznych i finansowych możliwe jest przyłączenie do sieci nowych odbiorców lub wytwórców, w przypadku sporu co do tych warunków i treści umowy, Prezes Urzędu nie musiałby w ogóle wykazywać, że publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci ciążył na danym przedsiębiorstwie, gdyż kwestia ta zostałaby przesądzona przez wydanie warunków przyłączenia. Należy również mieć na uwadze, że gdy podmiot zainteresowany przyłączeniem do sieci kwestionuje warunki umowy o przyłączenie do sieci i występuje do Prezesa Urzędu z wnioskiem o rozstrzygnięcia sporu poprzez wydanie decyzji z art. 8 ust. 1 Prawa energetycznego, Prezes Urzędu zobowiązany jest najpierw ustalić, czy na przedsiębiorstwie energetycznym spoczywał obowiązek

zawarcia umowy z art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego, a następnie dopiero ocenić, które z postanowień projektu umowy wymagają zmiany. Ustaleń takich i odpowiednich dowodów w niniejszej sprawie brak. W tych okolicznościach zarzut naruszenia art. 7 ust. 1 i 2 Prawa energetycznego należy uznać za uzasadniony.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹⁵§1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.